

Sygn.akt III AUa 523/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Sławomir Bagiński (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SO del. Teresa Suchcicka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 listopada 2015 r. w B.

sprawy z odwołania Z. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy Z. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 lutego 2015 r. sygn. akt IV U 6887/14

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie.

Sygn. akt III AUa 523/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 21 sierpnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił Z. B. prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach, ponieważ wnioskodawca na dzień 31 grudnia 1998 r. nie udokumentował 15 lat pracy w szczególnych warunkach, lecz jedynie 13 lat, 4 miesiące i 21 dni takiej pracy. Nadto ogólny staż pracy skarżącego wynosi 24 lata, 1 miesiąc i 13 dni, zamiast wymaganych 25 lat.

Organ rentowy nie uwzględnił okresu pracy skarżącego w gospodarstwie rolnym rodziców w latach 1970 - 1974, ponieważ wnioskodawca mieszkał w internacie. Pomoc rodzicom w okresach wolnych od nauki szkolnej nie była stałym wykonywaniem pracy w gospodarstwie rolnym. Gdyby nawet uzupełnić ogólny staż pracy o okres ferii i wakacji to i tak wnioskodawca nie będzie legitymował się 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, gdyż nie sumuje się okresów pracy w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył wnioskodawca, domagając się uznania za pracę w szczególnych warunkach okresu służby w Milicji Obywatelskiej od 01.04.1984 r. do 30.09.1989 r. oraz zatrudnienia jako nauczyciel w (...) Szkole (...) w J. od 1.09.1974r. do 15.02.1975 r. , nadto zaliczenia do ogólnego stażu pracy okresów ferii zimowych, ferii wiosennych i wakacji.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy wyrokiem z 12.02.2015 r. oddalił odwołanie.

Sąd ten ustalił, że Z. B. urodził się (...) Udowodnił na dzień 31 grudnia 1998 r.- 24 lata, 1 miesiąc i 13 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 13 lat, 4 miesiące i 21 dni pracy w szczególnych warunkach:

Według sądu pierwszej instancji organ rentowy słusznie nie zsumował skarżącemu - jako zatrudnienia w szczególnych warunkach - wymienionych wyżej i uznanych okresów pracy w szczególnych warunkach z okresami zatrudnienia w szczególnym charakterze jako milicjant i nauczyciel w świetle art. 184 ust. 1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2013, poz. 1440). W tym zakresie powołał się na treść § 10 ust. 1 i § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zdaniem sądu pierwszej instancji wykazane przez wnioskodawcę okresy pracy w szczególnym charakterze (milicjanta i nauczyciela) nie uprawniają wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury - były krótsze niż 15 lat. Podobnie wykazane okresy pracy w szczególnych warunkach nie dają sumy 15 lat takiej pracy.

Zdaniem Sądu Okręgowego okres służby wojskowej wnioskodawcy od października 1976 r. do października 1978 r. nie podlega zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach w związku z treścią uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 października 2013 r. sygn. akt II UZP 6/13, z której wynika, że czas odbywania zasadniczej służby wojskowej w okresie do dnia 31 grudnia 1974 r. zalicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia emerytury w niższym wieku emerytalnym, jeżeli pracownik w okresie 30 dni od zwolnienia z tej służby zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia.

Według Sądu Okręgowego wnioskodawca po 16 października 1978 r. nie powrócił do (...) Zakładów (...), bowiem 1.11.1978 r. podjął pracę w Gminnej Spółdzielni (...) w J. na stanowisku referenta.

W ocenie Sądu Okręgowego nie było zatem potrzeby badania czy wnioskodawca posiada 25 lat ogólnego stażu pracy przez sumowanie wszystkich okresów wolnych od nauki szkolnej jak ferie i wakacje, z uwagi na brak 15-tu lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest uzasadniona.

Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.1983.8.43), dalej jako „rozporządzenie”, warunkiem nabycia prawa do emerytury jest wykonywanie, przez co najmniej 15 lat prac w szczególnych warunkach, które są wymienione w wykazie A.

W wykazie tym nie wymieniono okresu służby w Milicji Obywatelskiej ani pracy nauczycielskiej. Ograniczenie się do samego wykazu A oznaczałoby niemożliwość zaliczenia spornych okresów do pracy w szczególnych warunkach. Jednak ust. 3 § 4 rozporządzenia stanowi, że: do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, o których mowa w ust. 1, zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, a także okresy pracy lub służby, o których mowa w § 5-10. Z kolei § 10 rozporządzenia wymienia między innymi służbę w Milicji Obywatelskiej. Wynika z tego, że okres służby w Milicji Obywatelskiej podlega wliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 6.09.2012 r. II UK 44/12).

Nie ma co prawda reguły, z której wynikałoby, że okresy pracy w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze sumują się. Jednakże w zakresie określonym w § 4 ust. 3 rozporządzenia do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okres pracy w szczególnym charakterze. Oczywiście nie oznacza to sytuacji odwrotnej - zaliczania do okresów pracy w szczególnym charakterze okresów pracy w szczególnych warunkach.

Powyższe wskazuje, że okres służby wnioskodawcy w Milicji Obywatelskiej od 1.04.1984 r. do 30.09.1989 r. podlega zaliczeniu do okresów pracy w szczególnych warunkach.

Przedwczesne jest też stwierdzenie Sądu Okręgowego dotyczące niezaliczenia okresu służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach. W pierwszym rzędzie, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, brak jest jakichkolwiek dowodów na to, że wnioskodawca po okresie służby wojskowej nie podjął zatrudnienia w zakładzie, w którym pracował przed służbą. Słusznie wskazuje się w apelacji na treść świadectwa pracy z 31.10.1978 r. W świadectwie tym stwierdzono, że stosunek pracy ustał 31.10.1978 r. Tymczasem wnioskodawca zakończył służbę wojskową 16.10.1978 r. Okoliczności te były Sądowi Okręgowemu znane, jednakże nie zostały jednoznacznie wyjaśnione. W apelacji i na rozprawie apelacyjnej (k. 36v.) wnioskodawca wyjaśnił natomiast, że powrócił do pracy (w poprzednim zakładzie pracy) po odbyciu służby wojskowej.

Sąd Okręgowy powinien rozważyć możliwość zaliczenia okresu służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach w kontekście art. 108 ustawy z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U.2015.827 j.t. w brzmieniu obowiązującym od 1.01.1975 r. do 31.08.1979 r.):

Należy także mieć na względzie treść rozporządzenie Rady Ministrów z 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz.U.1968.44.318) w brzmieniu obowiązującym od 4.04.1975 r. do 31.08.1979 r., w szczególności treść § 5 i § 7 tego rozporządzenia.

Gdyby przeprowadzone postępowanie doprowadziło do wniosku, że wnioskodawca nie podjął zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy, to rozważeniu podlega zaliczenie czasu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia pracownikom, którzy po jej odbyciu podjęli zatrudnienie w innym zakładzie pracy. W tym zakresie istotne są wskazania wynikające z uchwały Sądu Najwyższego z 2 lipca 2015 r. III UZP 4/15. Uchwała ta odnosi się do stanu prawnego obowiązującego przed 1.01.1975 r. Jednakże porównanie treści analizowanych przepisów, w brzmieniu adekwatnym do wydania uchwały oraz brzmieniu późniejszym, wskazuje na potrzebę rozważenia czy niepodjęcie zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy, uniemożliwia zaliczenie służby wojskowej do okresów pracy w szczególnych warunkach.

W odniesieniu do rozumowania Sądu Okręgowego wskazać wypada, że użycie argumentu a contrario na podstawie uchwały Sądu Najwyższego powinno być szczególnie uważne. Stwierdzenie, że jakaś interpretacja dotyczy pewnego okresu wskazuje na zakres czasowy, do którego odnosi się ta interpretacja. Nie zawsze oznacza to, że w okresie późniejszym interpretacja powinna być inna. Punktem wyjścia w zakresie wykładni przepisów musi być treść tych przepisów, a nie treść uchwały. Może okazać się, że interpretacja przepisu w brzmieniu interpretowanym przez uchwałę jest niemal w całości lub częściowo adekwatna do zmienionego stanu prawnego. Przypomnieć należy, że zaliczanie służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach jest możliwe w różnych konfiguracjach dotyczących podejmowania pracy po służbie wojskowej: w tym samym zakładzie lub innym, w ciągu 30 dni o ukończeniu służby lub w dłuższym okresie, a także w sytuacji kiedy po powrocie podejmowano pracę w szczególnych warunkach i kiedy nie podejmowano takiej pracy

Dodatkowo wskazać wypada, że możliwe byłoby też rozważenie kwestii uznania za pracę w szczególnych warunkach okresów wskazanych przez wnioskodawcę w toku rozprawy apelacyjnej (k. 36v.).

W kontekście powyższych stwierdzeń nieprawidłowe jest nieprzeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym rodziców. Należy zatem ustalić czy i w jakim okresie wnioskodawca wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym oraz rozważyć czy była to praca w rozumieniu art. 10 ust. 1

pkt 3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748 j.t.). Istotne w tym zakresie wskazania wynikają z orzecznictwa Sądu Najwyższego (przykładowo wyroki: z 3 czerwca 2014 r., III UK 180/13 i z 18 września 2014 r., I UK 17/14).

Potrzeba dokonania określonych wyżej ustaleń, w szczególności co do okresu pracy gospodarstwie rolnym rodziców, wskazuje że sąd pierwszej instancji powinien przeprowadzić postępowanie w całości. Sąd ten nie przeprowadzał bowiem postępowania dowodowego.

W konsekwencji słuszne okazały się zarzuty z punktu 2. i 3. apelacji.

Nie jest natomiast zasadny zarzut naruszenia prawa materialnego (zarzut z punktu 1. apelacji). Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej konieczne jest spełnienie przesłanki 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Uchybienie Sądu Okręgowego polegało na czym innym. Sąd ten błędnie rozstrzygnął kwestię zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach okresu służby w Milicji Obywatelskiej, nie ustalił też wszystkich okoliczności dotyczących możliwości zaliczenia okresu służby wojskowej.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., orzeczono jak w wyroku.